

בבא בתרא ו'

הספק אם אומרים שנאמן במיגו במקום הגמרא הביאה שנחלקו האם יש חזקה שאין חזקה שאין א' פורע בתוך זמנו
אדם פורע את חובו בתוך זמנו, או שעשוי לפרוע חובו בתוך זמנו. הסתפקו בגמרא, מה הדין אם תבעו לאחר זמן, ואמר לו פרעתיך בתוך זמני. האם אומרים מה לי לשקר, 'מיגרו' במקום חזקה. אם היה רוצה היה אומר לו פרעתיך בזמני, וכשאמר פרעתיך בתוך זמני נאמן בשבועה. או שאין אומרים מה לי לשקר במקום חזקה?⁸⁴ כיון שמוחזק לנו שאין אדם פורע בתוך זמנו, לא אומרים במקום שיש חזקה שמרעת את דבורו מה לי לשקר כדי להאמין לו.⁸⁵ ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו במשנה, בחזקת שנתן עד שיביא ראייה שלא נתן. אם מדובר שתבעו לאחר זמן ואמר לו פרעתיך בזמני, פשוט שהוא נאמן שנתן. אלא שאמר לו פרעתיך בתוך זמני, ומכאן שאפילו במקום חזקה אומרים מה לי לשקר. דוחה הגמרא, שנחשב לתוך זמנו כיון שכל נדבך ונדבך הוא זמנו. ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו בסיפא, ממה שאינו נאמן ששילם על כותל מעל ד'. ולכאורה אם מדובר שתבעו לאחר זמנו ואמר לו פרעתיך בזמני, מדוע הוא לא נאמן?⁸⁶ אלא שאמר פרעתיך בתוך זמני, ומכאן שבמקום חזקה לא אומרים מה לי לשקר. דוחה הגמרא, שכאן אינו נאמן ששילם, מפני שהוא אומר מי יאמר שחכמים יחייבו אותי לשלם.

מנה לי בידך אמר הן למחר אמר תנהו לי אמר רב אחא בנו של רבא לרב אשי, יש אמר נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב ראייה ממה ששנינו, מנה לי בידך אמר לו הן, בפני עדים, למחר אמר לו תנהו לי, אם אמר נתתיו לך פטור, אין לך בידי חייב. לכאורה נתתיו לך הוא שאמר לו פרעתיך בזמני, אין לך בידי שאמר לו פרעתיך בתוך זמני. ושנינו שהוא חייב, ומכאן שלא אומרים מה לי לשקר במקום חזקה.

84 הקשו בתוס' שחזקה זו עדיפה משטר שבשטר אינו גובה אלא בשבועה ובחזקה זו גובה בלא שבועה. ואם לא אומרים מיגו במקום עדים, כ"ש במקום חזקה שעדיפה. ואור"י שעדים עדיפים מחזקה שאם אמרו שפרעו אפי' בתוך הזמן פטור. ואם אמרו אפילו אחר זמן ידענו שלא פרעו היה גובה מן היתומים בלא שבועה. וצריך שבועה ביש לו שטר הוא מפני שאינו מוכיח מתוך השטר אם פרע אם לא. שלפעמים משאירו כשלא קיבל את דמי הסופר. אבל קשה שנפשוט שלא אומר' מיגו במקום חזקה מרמי בר חמא שאמר בפרק כל הנשבעין המפקיד אצל חבריו בשטר צריך להחזיר לו ולא נאמן לומר החזרתי לך במיגו נאנסו, משום שיכול לומר שטרך בידי מאי בעי. וכ"ש שלא נאמר מיגו במקום חזקה שא"צ בה שבועה. ושטרך בידי מאי בעי לא מועיל לפוטרו משבועה. ושמן הסוגיא כאן לא סוברת כרמב"ח. ואינו דומה למה שבפרק האומר שאמר שהיכן שמוחזק לנו שיש לו אחים ואמר יש לי בנים שנאמן במיגו אי בעי פטר לה בגיטא, וכן בהאשה שלום שהסתפקו החזיקה היא מלחמה בעולם האם אומרים מיגו שאמרה שלום בעולם או שכיון שהחזיקה היא ואמרה בדרמי לא יבוא מה לי לשקר ומרע לחזקה. ואותה בעיה לא דומה כלל לעניננו. וקשה ממה ששנינו בפרק ב"ש יבמה שאמרה תוך שלשים יום לא נבעלתי כופין אותו אחר שלשים מבקשים הימנו. ומפרשים שעד שלשים יום מוקי איניש אנפשיה יותר לא. ולכך לאחר שלשים יום אין כופין שהיא לא נאמנת, אפי' שיש לה מיגו. תוס'.

85 רש"י.

86 היה יכול לומר שמה ששנינו בחזקת שלא נתן הוא בתוך הזמן, או בזמנו ואמר פרעתי בתוך הזמן שאין מיגו. אבל לאחר זמנו הוא חזקת שנתן ואומרים מיגו במקום חזקה. אלא שנוח לו לתרץ כך שלא יהיה קשה על אביי ורבא. תוס'.

דוחה הגמרא, שאין לך בידי הוא כשאומר לא היו דברים מעולם. וחייב לשלם שהרי יש עדים שהודה לו בפניהם וכיון שאמר לא לויתי הוא מודה הוא שלא פרע, שהרי רבא אביו אמר, שכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי^{87 88}.

ר"ה א' סמך לפלגא סמך לכולה ר"נ למדנו במשנה, שאם בנה מעל ד' ושכנו סמך לו א' למה שסמך סמך
כותל אחר, מגלגלין עליו את הכל. אמר רב הונא,

אם הכותל החדש לא היה ארוך או גבוה⁸⁹ ככותל הראשון אלא בחציו, חייב ליתן לו את חלקו בכותל הראשון כאילו סמך את הכותל שני כנגד כל הראשון. כיון שהתחיל סופו שיגמור אותו ויתן עליו תקרה⁹⁰. ורב נחמן אמר למה שסמך סמך, למה שלא סמך לא סמך. ורב הונא מודה ב'קרנא ולופתא', בחיבור שבקרון זוית⁹¹.⁹² ורב נחמן מודה⁹³ שאם עשה בניה לאורך כולה שניכר שבעתיד יהיה נוח לו לבנות על כל הכותל, כגון שבנה 'אפריזא', עץ ארוך ששמים על אורך הכותל^{94 95}, או 'קבעתא דכשורי'⁹⁶ שנקב בכותל חורים להכנסת הקורות ונותן בצדדים נסרים קטנים להניח את ראשי הקורות, מחייבים אותו להשתתף.

ר"ה אמר בי כוי אינה חזקה אמר רב הונא, שמעון שהגביה את הכותל החולק בחצר למעלה מארבע אמות, ועשה בו חלונות לצד

ראובן להנחת ראשי הקורות, אינה חזקה לגבי ראובן. ואינו יכול לומר לו אני סייעתי לך להגביהו שאלולי סייעתיך לא היית עושה לי מקום להנחת קורות אם אבא לסמוך לו כותל אחר לאחר זמן ולשים תקרה, ואף על גב שמונחים בו נסרים עבים ששמים שם להגן על ראשי הקורות. מפני ששמעון יאמר לו, עשיתי חלונות

87 ואילו אמר פרעתי נאמן אפילו לזה בפני עדים שקי"ל המלוה את חברו בעדים אין צריך לפורעו בעדים. רש"י.

88 ר"י הקשה מדוע צריך את הטעם של כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי הרי כיון שהודה אינו נאמן לומר שלא לוח. ואומר ר"י שהגמ' משמיעה שאי אפשר לומר שהאומר לא לויתי לא אמר שלא לוח כלל אלא כאילו לא לויתי, משום שפרעתי. תוס'.

89 רש"י ותוס'.

90 ושנינו במשנה, אע"פ שלא נתן עליו את התקרה נותן מיד. ויעשה עליות ע"ג תקרה ויצטרך לו כותל שהגביה חברו. רש"י.

91 כשהיה סוף ביתו של ראובן דבוק לכותל זה שבין שתי חצרות, ולאחר זמן נמלך ראובן וחיבר בנין מועט בקרן זוית של סוף ביתו ובלית הבנין משוכה כנגד מקצת אורך הכותל המבדיל בין החצרות. מודה רב הונא שלמה שלא סמך לא סמך שאין בנין כזה עשוי לימשך. רש"י.

92 ר"ת מפרש קרנא להיכר שלא יאריך את החומה יותר שבסוף הכותל שסמך כפף את הקרן כלפי כותלו של חברו. ולופתא הוא היכר שלא יגביה יותר את הכותל. תוס'.

93 לענין הגובה שאמר רב נחמן שלמה שלא סמך לא סמך, הוא מודה שאם עשה בכותל שסמך מקום הנחת ראשי קורות העליה על פני כולה סופו להגביהו עוד כשיעור גובה העליה ונוח לו בגובה של הכותל הראשון ונותן חלקו בכל גובהו. רש"י.

94 עץ ארוך ועבה שנותן על פני כל אורך הכותל להניח עליו ראשי קורות ומגין עליהם שלא ירקבו מחמת ליחלוח הכותל ובלשון משנה קרוי מלטיסין. רש"י.

95 אפריזא הוא היכר שעושה שיאריך את הכותל, כשאבן אחת שקועה אחת בולטת... תוס'.

96 ומי שאין לו אותו עץ עבה עושה חורים בכותל ונותן למעלה ולמטה ובצדדים נסרים קטנים ומניח בתוכן ראשי קורות. רש"י.

כדי שאם תרצה לסמוך כותל אחר ולתת תקרה ותפייסני בממון על מה שהגבהתי לא אצטרך לקלקל את הכותל לנקוב בו חורים להנחת ראשי קורות.

ר"נ א' החזיק להורדי לא החזיק לכשורי לכשורי החזיק להורדי
אמר רב נחמן⁹⁷, מי שהחזיק ל'הורדי', להניח ראשי עצים דקים על כותל חבירו, לא החזיק ל'כשורי' להניח עליו קורות כבדות. החזיק ל'כשורי' החזיק ל'הורדי'. רב יוסף אמר, החזיק ל'הורדי' החזיק ל'כשורי', החזיק ל'הורדי', לא החזיק ל'כשורי', שלא החזיק להניח עליו קורות כבדות תחת אלו. ויש אומרים שרב נחמן אמר, החזיק ל'הורדי' החזיק ל'כשורי', ל'כשורי' החזיק ל'הורדי'.

אר"נ אחזיק לנטפי לשפכי לשפכי לא אחזיק לנטפי ר"א החזיק לנטפי
שיטפטף גגו מי גשמים לתוכו על פני כל אורך גגו בלא מרזב, נחשב חזקה גם אם בא לעשות מרזב ויקלח כל מי הגג במקום אחד שדבר זה עדיף לבעל החצר⁹⁸. ורב יוסף אמר, אפילו החזיק לשפכי החזיק לנטפי. ויש אומרים, שרב נחמן אמר החזיק לשפכי החזיק לנטפי, החזיק לנטפי החזיק לשפכי, אבל לא ל'צריפא דאורבני'. לא בגג של צריף שמכסים אותו בענפי ערבה, ומתוך שהטיפות סמוכות מאד בעל החצר לא יכול להשתמש תחתיהם. אמר רב יוסף אפילו ב'צריפא דאורבני', וכן עשה רב יוסף מעשה ב'צריפא דאורבני'.

ר"נ א' בשם רבה ב"א השכיר בית בבירה גדולה אמר רב נחמן בשם רבה בר אבוח, אם משתמש בכתליה בזיזים ובעובי הכותל השכיר לאדם חדר בבית ארוך שמחולק להרבה חדרים משתמש בחורי הכתלים מבחוץ, ובזיזים היוצאים מכתלים עד ארבע אמות, ובעובי הכותל⁹⁹ במקום שנהגו, אפילו שלא כנגד ביתו¹⁰⁰. אבל אין לו רשות לתלות בכתלים שבגינה קטנה הנקראת 'תרביץ אפדני', שמניחים כנגד פתח הטרקלין לאויר ולנוי, מפני שאינו עשוי ליכנס לתוכו. ורב נחמן אמר בשם עצמו, שמשתמש אפילו ב'תרביץ אפדני', אבל אינו משתמש ברחבה שאחורי הבתים. ורבה אמר, שמשתמש אפילו ברחבה¹⁰¹ שאחורי הבתים.

כשורא דמטללתא אינה חזקה עד ל' יום סוכה אמר רבינא 'כשורא דמטללתא'¹⁰², קורה של מצוה עד ז' יום חיברה בטיט לאלתר של סוכה אינה חזקה עד שלושים יום, אם

97 תוס'. כל חזקות הללו אינן חזקות שלש שנים שלא שייך שלש שנים אלא בחזקת קרקע שמחזיק בשדה חבירו ואומר לקחתי ממך. אבל כאן מדובר בחזקת תשמישין משתמש בשל חבירו ובשעה אחת משתמש בפניו ושותק היא חזקה. כמו שמוכח לקמן, ואי חבירה בטינא לאלתר הויא חזקה. והטעם משום שאדם אינו נתון להשתמש בתוך שלו תשמיש של קביעות בלא רשותו, וכיון שמשתמש לפניו ושותק י"ל שנטל ממנו רשות או שמכר לו תשמיש זה. והוא כשטוען שהוא מכר לו או נתן לו במתנה. אבל אם טען נשתמשי בפניו ושותק אינה חזקה. שכל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה. רש"י.

98 רש"י.

99 בראשו כגון אם השכיר לו בה עלייה, רש"י.

100 רש"י.

101 כל היקף שאחורי הבתים נקרא רחבה ושלפני הבתים חצר ואין הרחבה מושכרת לו להשתמש. רש"י.

102 ר"ת אומר שהגמרא אומרת זאת על מה ששינונו במשנה עד ל' יום לא הוי חזקה והוא בחז' שלא נתן ומכאן

סמכה על כותל של חברו ולא מיחה בתוך שלשים, בעל הסוכה אינו יכול לטעון ולומר פייסתיך במעות. מפני שעד שלושים יום אדם לא מקפיד ואינו מוחה¹⁰³, אבל לאחר שלושים יום היא חזקה. ואם היא סוכה של מצוה עד שבעה ימים אינה חזקה, לאחר שבעה ימים היא חזקה. כיון שהניחה יותר מן הצורך היה צריך למחות¹⁰⁴. ואם חיברה בטיט היא חזקה לאלתר¹⁰⁵.

א' אביי ב' בתים בב' צדי וה"ר כ"א עושה אמר אביי, שני בתים בשני צדי רשות מעקה לחצי גגו שלא כנגד השני ומעדיף הרבים, זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה, זה סותם גגו לצד צפון וזה לצד דרום, ומאריך את המעקה יותר מחצי הגג כדי שיהיה במקצת כנגד סתימתו של השני. שואלת הגמרא, מדוע אביי אמר ברשות הרבים, אפילו ברשות היחיד? אומרת הגמרא, שאביי אמר שהוא הדין אפילו ברשות הרבים. ואין האחד יכול לומר לשני סוף סוף אתה צריך להצניע את עצמך מראיתם של בני רשות הרבים. מפני שהשני יאמר לו, הרבים רואים אותי ביום ולא בלילה. אתה רואה אותי בין ביום ובין בלילה. רבים רואים אותי כשאני עומד ולא כשאני יושב, אתה רואה אותי גם כשאני יושב. רבים רואים אותי רק כשהם מתבוננים, ואתה רואה אותי ממילא.

כ"א בונה חצי מעקה גם כשאחד הגמרא שואלת על מה ששנינו, זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה ומעדיף. הרי פשוט שכל אחד מהם עושה מעקה לחצי הגג? עונה הגמרא, שאפילו כשאחד מהם קדם ועשה מעקה לחצי גגו לפני שבא לבית דין ואחר כך תבע שחברו יעשה בשלו, לא אומרים שהואיל והתחיל לעשות יגמור את המעקה בגגו והשני יתן לו את חצי ההוצאה מפני שהראשון יכול לומר לו כמו שאתה לא עשית מעקה כדי שיסוד הכותל שלך לא יחלש, כך אני איני רוצה שיסוד הכותל שלי יחלש. ועליך לבנות המעקה על חצי כתלך¹⁰⁶ ¹⁰⁷ גבוה ארבע אמות.

ר"נ א' שמואל גג הסמוך לחצר חב' אמר רב נחמן בשם שמואל, גג הסמוך לחצר חבירו עושה מעקה גבוה ד"א לגגו לא עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות, משום היזק ראייה. אבל בין גג לגג לא צריך כמו שאמרו לעיל, חצר תשמישה קבוע, וגג אין

ההילך בחז' שנתן. תוס'.

103 מפני שהוא סבור חברי זה צריך לצל ולמים מועטים יטלנו משם. רש"י.

104 תוס'. וממה שלא מיחה אפשר לומר שפייסו במעות עד עולם, שכן היה דרכם לקבוע סוכתם לצורך כל השנים ומיד לאחר ז' היא חזקה ואינה דומה לסוכה דמטללתא שאינה חזקה עד שלושים יום שעשה אותה רק לצל בעלמא, אבל סוכה זו עשאה לצורך כל ימות החג שבכל. רש"י.

105 ר' שמואל או' שהחזקות שלעיל אינם בג' שנים אלא לאלתר כמו שאומרים כאן. תוס'.

106 תוס'. שאם לא קדם אלא בא לב"ד על עסק המעקה וזה אינו רוצה לעשות בגגו פשוט שב"ד עושה פשרה ביניהם, שכל אחד עושה חצי מעקה, או שהאחד יעשה את כולו וחברו יחזיר לו שכר הרעת אשיותא. אבל כשקדם השני יכול לטעון אילו לא הקדמת אותי הייתי עושה כולו בגגי, אבל לחצאין לא אעשה לטרות ולחזר אחר פועלים בשביל דבר מועט. רש"י.

107 ואינו יכול לומר שקול אוינך מפני שעשה מקודם ולא אמר לו. תוס'.

תשמישו קבוע¹⁰⁸. ורב נחמן עצמו אמר, שאינו זקוק בין גג לגג לארבע אמות גובה, אבל זקוק למחיצת עשרה טפחים. שואלת הגמרא, אם עושים את המעקה להיזק ראייה צריכים גובה של ארבע אמות, ואם לנתפס עליו כגנב די במסיפס בלבד, אם לגדיים וטלאים די בכדי שלא יזדקר הגדי בבת ראש? עונה הגמרא, שצריכים את המעקה לנתפס עליו כגנב, שאם יכנס לפנים מן המחיצה הוא נכנס לשם גניבה. ולא די במסיפס, מפני שהוא יכול להשתמט ולומר, חפץ נפל מידי על גגך. אבל במחיצת עשרה אינו יכול להשתמט.

ומקשה הגמרא ממה ששנינו, אם היה חצרו למעלה מגגו של חברו אין נזקקים לו לעשות מחיצה כלל. ואומרת הגמרא שאין נזקקים לארבע אמות, אבל נזקקין למחיצת עשרה טפחים.

שתי חצרות זו למעלה מזו, רב הונא אמר, התחתון בונה משלו מלמטה עד שמגיע לגובה הקרקעית של חברו, ואחר כך העליון מתחיל לסייע¹⁰⁹ ונותן חלקו מכנגדו ומעלה, והעליון לא יפסיד משפלות הקרקעית של התחתון¹¹⁰. ורב חסדא אמר, עליון מסייע מלמטה ובונה. ובברייתא שנינו כרב חסדא, שתי חצרות זו למעלה מזו, קרקעית האחד גבוהה מחבירתה, לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה, אלא מסייע מלמטה ובונה. ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חברו, בעל החצר אינו צריך לעשות מחיצה בין החצר לגג, כיון שגג לא קבוע תשמישו, קל להזהר משכיניו שלא יראוהו.

שתי חצרות זו למעלה מזו

108 רש"י.

109 תוס' הקשו מדוע שהתחתון יסייע לעליון, כשיגיע לד' אמות והתחתון לא יוכל לראות בשל העליון ימשיך העליון לבדו. ואומר ר"ת שחצר התחתון אינו נמך לא אצל חצר העליון ומצד אחד הוא גבוה כחצר העליון שיוכל לראות משם. ור"י מפרש שהתחתון מזיק לעליון כשהעליון עומד בשפת חצרו. ולכן צריך לסייע עד ד' אמות החצר העליון. תוס'.

110 רש"י.